

KURYER LITEWSKI

W WILNIE w Sobotę dnia 17 Września. V. S. ROKU 1806.

S. PETERSBURG SV d. 11 Września. D. 6 na powszechném zebraniu wszystkich Senatu departamentów S. Petersburgskich, aktualny tajny Konsyliarz Graf Stroganów doniósł, że pełniąc włożony od Senatu obowiązek, miał szczęście wespół z G. Feld Marszałkiem Graffem Sołtykow oświadczyć wczora myśli i czucie Senatu z okoliczności manifestu danego w d. 30 Sierpnia. J. J. M. rzecz łaskawie wysłuchawszy, powiedział raczył: iż nigdy nie wątpię o czuciach patryotycznych Senatu, w tém nawet zdarzeniu widzi duch tego zgromadzenia, które w każdym czasie przywiązane było do tronu i Monarchy. Dawne przykłady przekonywają Imperatora Imci o gorliwém i ochoczym przyłożeniu się narodu całego.

Moskiewski Gubernator wojenny Tutołmin w czasie wolnym od innych powinności, zasiadać będzie w 6 departamencie Senatu.

WIEDEN d. 16 Września. Gońców bieg między stolicą naszą i Paryżem jest nadzwyczajny; zkład łatwy wniosek o ważności negocyacji. Tymczasem przychodzą do skutku edykta nakazujące podatkowi podwyższenie; słysząc, iż nowy będzie ustanowiony od pereł i drogich kamieni. Arcy X. Józef Palatinus przybył: gdy wieźdzał do Presburga, spotykany był od Generałów, Szlachty, Magistratu, wojska stojącego w parady, i licznych obywateli. Celem podróży jest umówienie się ostateczne względem blisko następującego zgromadzenia Węgierskich stanów. Gruntowną mamy nadzieję, że ten naród przyłoży się do dzwignienia Monarchii z upadku.

GM. Bellegarde nie wkroczył do Albanii, dla niespodzianej przeszkody; wojsku jego i eskadrze zbywa na żywności, tak więc musi powracać do Triestu, gdzie w tych d. jest oczekiwany. Margrabia Ghislieri odebrał rozkaz wyjechać na mieszkanie do Transylwanii. Graf Kaunitz posłujący u dworu Króla z Sycylii został odwołany; na miejsce jego pośpiesza do Palermo Graf Gwiccardi. G. Spangen wojrokiem wojskowym niedawno usprawiedliwiony, jest siestrzan zmarłego Feld Marszałka Clairfait, który się wślawił na pierwszej wojnie Francuskiej, mianowicie przy końcu kampanii r. 1795 przez oswobodzenie Moguncyi. Spangen dowiódł, iż obleżony w Memmingen, nie miał nad 6 t. żołnierza przeciwko 30 t. armat połowych ledwie kilka, przeciw licznej i ciężkiej artylleryi: mało żywności, nic zgola ammunicyi, mury i wały rozwalone, które naprawiać ledwie zaczęto.

Seym Węgierski zaczynać się ma d. 18 Listopada; wielu Magnatów przybyło, którym Cesarz pokazać wcześniej kazał propozycje, z tronu podać się mające zgromadzonemu Stanom.

Zawczesna była powieść o ustąpieniu wojsk Francuzkich z Braunau; dotąd ieniec Austriacki żaden nie wszedł do granic oyczystych, zbliżając się zwolna dywizye pod strażą Bawarskiego żołnierza. W naszym Friulu stała podziśdzień sama tylko piechota Napoleona, niedawno gotowość czynić kazano do przyjęcia kilku półkowników konnych. Handel cierpi na Adryatyckiej odno-

dze, Angielska eskadra z Malty wysłana, port Wenecyjski zamknęła.

Do przewiezienia pontonów i mostów od Krakowa do Dunaju, 430 koni użyto. Mówić nie przestają o rychłym zgromadzeniu liczego wojska pod murami naszymi na zwyczajne ćwiczenia; oglądać będzie Arcy X. Karol, iak wiele regimienta postąpiły w manewrach wynalezionych przez Półkownika Mayer. G. Kollowrath ma otrzymać najwyższą komendę.

Z kraju Neapolitańskiego smutne wiadomości przychodzą; miast i wsi wiele spłonęło ogniem wojny domowej; tysiące ludu, zwyciężonych i zwycięzców legły; bunt w iednym mieyscu krwią i pożogą przygaszony, odnawia się w kilku innych. Angielskie floty grożą Francuzom. G. Fox w Sycylii, Malcie, i Calabryi dziś liczyć może żołnierza lądowego 24 t.

BUKAREST d. 30 Sierpnia. Poseł Francuzki Reinhard do Jass przybył. Ambassador G. Sebastiani, krótko bawiąc u nas, udał się do Varny, zkład morderzem chce płynąć do Constantinopola; lądowej drogi przedsięwziąć nie śmiał, usłyszawszy o zamieszaniach srogich w Romelii, gdzie panuje dotąd niezgoda między wojskiem regularnym i Janeczarami. W naszych stronach zaszły odmiany. Hospodarowie Wołoski i Multański, XX. Ypsilanti i Morusi, rządzić przestają; na ich mieyscu wyznaczeni są XX. Callimachi i Suzzo; ieden udał się do Constantinopola, dać mając sprawę z czynności swoich, drugi opuściwszy kraj, przeiósł się do Transylwanii.

PARYŻ d. 14 Września. Drogę wygodną z Liguryi do Piemontu robić zaczęto; praciue ludzi więcej t. między Savoną i Alexandryą; drugie tyle na gościńcu de Porto Maurizio prowadzącym. Drogi przez góry Simplon i Cenis chociaż nie dokończone, już nie mały zysk przynoszą handlującym i podróżnym. Do Genui z Tunis wiadomość przyszła, że Bey zabronił korsarzom swoim napastować Neapolitańskie okręta, które będą żeglować pod flagą Francuzką; co mianowicie tych ucieszyło, którzy bawią się połowem koralu blisko Tunis.

O negocyacjach z Anglią nic pewnego; bawi jeszcze u nas podziśdzień Lauderdale; tracimy iednak nadzieję, żeby nam rychło mógł ukazać różczkę oliwną, chociaż mówią, że negocyacja jeszcze trwać będzie. Zamiaru przybycia nieprzyjacielskiej eskadry na rzekę Tagus dóysć trudno; nie rozumiemy, żeby tym sposobem namawiając swojego zprzymierzeńca na zerwanie obojętności z Hiszpanią i Francją umówionej, chciało wystawić Portugallię na przypadki niepewne; sami Anglicy cokolwiek rozrywając uwagę naszą w tych stronach, traciliby sposobność i siłę potrzebną do posilkowania przyjaciół swoich na morzu śródziemnym. Raczej więc rozumiemy, że Lord S. Vincent spodziewał się w porcie Lisbońskim znaleźć eskadrę Adm. Willametza; albotecz ją spotkać i zabrać, gdy z bogatym ładunkiem zawiać zechce. Skutek pokazał, iż Anglicy o krążeniu i zamiarach tego wodza wiadomość niedokładną mieli.

Powiadają że H. Buonaparte i lud jego na okręcie Veteran, gdy ścigani byli od Anglików, postanowili raczej prochy zapalić w ostatniej potrzebie, i wylecieć na powietrze niżeli się poddać. Każdy z Marszałków Francyi, który na ostatniej kampanii dokazywał, prócz innych darów, ma otrzymać armat kilka, i te w dobrach swoich zachowa ku wiecznej pamięci, iak nieraz dawniej widzieliśmy w narodzie naszym. W departamencie Morihan żyją dotąd Szuanowie; niedawno powstał rozruch między ludem; Prefekt zapobiegając złemu, 2 dowódców poymać kazał; towarzysze ich idą do Biskupa Vannes i Sekretarza jego, grożąc rozstrzelaniem, ieżeli w krótkim czasie oni złoćcyńce na wolność puszczeni nie będą, tym zaś znaczna summa nie zostanie wypłacona. Mówić nie trzeba, że rząd przedsięwziął środki ostrzejsze dla powściągnięcia ludzi grożących wzruszeniem domowej spokojności. Z Wenecyi pisało, że 6 batalionów piechoty Francuzkiej z regimentów 5, 25, 79 wkroczyło do Castelnovo w Albanii bez odporu. Wątpliwa jest powieść, iż Anglicy oddalając się z Calabrii do Sycylii, kilka statków przewozowych w portach zostawić mieli.

W obozie pod Meudon zdarzył się zabawny przypadek; wieśniacy z okolic zgromadzeni przypatrywali się ciągnącym regimentom, naybardziej chorągwiom; iedni mienili być podziurawionemi od zbytacznej starości, drudzy od kul postrzelanemi; zgodzili się nakoniec wszyscy zrobić składkę na ich naprawienie: pieniędzy żołnierz użył na własną rozrywkę. Słychać, że rząd nasz u dworu Madryckiego stara się wyiednać wolne obrządków religii swojej sprawowanie dla Żydów. Murat od Karola 4 otrzymał order złotego runa. W miastach Dusseldorf, Wesel i kilku innych postanowił Magistrat złożony z osob różnego wyznania.

D. 12 Września. Do S. Cloud zwołani są GG. znaczniejsi, którzy się znajdują w stolicy, na wielką radę wojenną, która roztrząsać będzie stan dzisiejszy narodu naszego, i iakie środki mają być przedsięwzięte w nowych okolicznościach. Gwardya odprawwszy popis rozkaz odebrała być gotową do marszu; na d. 15 wszelkie potrzeby dostarczone być powinny żołnierzom; wielu Officerów do Strasburga pojechało; tamże za kilka d. Napoleon ma pośpieszyć; przed podróżą iednak chce stanąć pośród Senatu, i przez usta Ministra Talleyrand donieść narodowi, w iakim ttanie są związki polityczne Francuzów. Oboz pod Meudon zniesiony nie jest; lecz już ostrzeżone są regimenta, że na miejscu nie długo zostaną; 2 nowe przybyły z wewnętrznych departamentów przez co liczba woysk podniosła się do 20. t.

Słychać, iż Napoleon wracając narodowi zwyczajnie starodawne, podpisał długą listę znaczniejszych urzędników cywilnych i wojskowych, którzy wkrótce otrzymać mają tytuły Xiażąt, Hrabów, Margrabiów. Minister Champagny donosił, że okazywanie publicznych produktów przemysłu narodowego zacznie się d. 25; festyn zaś oczekiwany tak długo, będzie podobno odłożony na koniec Pazdziernika.

Lauderdale bawi u nas; negocyacya z Anglią chociaż nie zerwana, opieszale idzie: o zdrowiu Focha trwożliwe z Londynu wieści przychodzą. Margrabia Lucchesini do Berlina jeszcze nie wyjechał; ostatnia jego audyencya długo trwała. Następca G. Knobelsdorf częste rozmowy miewa z osobami do rządu wchodzącymi: darował mu Napoleon karetę i 4 konie. Cokolwiek nastąpi, wojnę czyliteż pokoy mieć będziemy, konskrypcya wojskowa idzie z wielkim pośpiechem; 18 letni młodzieńce, których los przeznaczył na dopełnienie armii, ciągnąć zaczęli do obozów. Nowy regiment dragonii gwardyiskiej służbę czynić zaczął.

Armia Francuzka w Niemczech pod naywyższą

kommandą Ministra wojennego Berthier, dziś rozłożona jest iak następuje; 1 Korpus M. Augereau, główna kwatera Frankfort, rozłożony między rzekami Men, Lahn, i Neckar. 2. Bernadotte, kwatera Anspach, zajmuje kray tego imienia, Bamberg, Norimbergę. 3 Mortier, kwatera Bischofsheim, stoi w zachodniej części Cyркуła Frankońskiego. 4 Davoust, kwatera Oettingen, rozciąga się w Szwabii niższej na lewym brzegu Dunaju do Aichstadt 5 Ney, główna kwatera Memmingen, leży na prawym brzegu Dunaju. 6 Soult, kwatera Passau, ma stanowisko w Bawaryi niższej, Palatinacie, Braunau, 7. Lefevre, kwatera Auszburg; ten formuje rezerwę. Dywizye iazdy dawniej oddzielne, do wyliczonych 7. korpusów są wcielone.

G. Campredon wydał opisanie dość obszerne oblężenia Gaety; ważniejsze szczegóły tego zdarzenia dawniej wiadome były; te wyiowszy: Francuzi nie mieli nad 50 dział większych, 23 moździerze; artylerya Neapolitańska więcej ich liczyła, lecz w znacznej części niezdatnych do użycia. X. Philipsthal raniiony d. 10; w 3 d. później miał umrzeć na okręcie Angielskim. Załoga jego w Lutym składała się z głów 7500; przy kapitulacyi nie znaleziono w twierdzy nad 3 t. Liczą Francuzi zabitych i ranionych z swojej strony ledwie tysiąc; tyleż stracić mogli oblężeni podczas bombardowania. Pelegli GG. Francuzcy: Grigny, Dedon, Vallongue.

Minster morski Decrés dał krótką wiadomość o żegludze H. Buonaparte. D. 13 Grudnia wyszedł z Brestu z Adm. Willaumetz; ostrzeżeni o tém Anglicy, kupieckim flottom swoim do obu Indyi wysłanym, powracać każą do portów, z niemalą w handlu stratą. Francuzi płyną do wyspy S. Helene, i wiele statków zabierają. Ztamtąd zawineli do S Salvador w Brazylii; krótki spoczynek zdrowie chorym przywraca; Do Cayenne zmierzając poymali kilkunastu korsarzów. Gdy przybyli do wysp Antylskich, osady nieprzyjacielskie lękały się napaści, Adm. Cochrane oddalił się do Barbados. Znajdując się blisko brzegów S. Domingo eskadra kupców Amerykańskich ukarała, którzy handel prowadzą z Murzynami. W tém miejscu Veteran odłączony burzą od innych okrętów, powracając do Europy, iak spotkał flotę z Quebec wysłaną, i zniszczył bogate materyały przeznaczone do napełnienia zbiorowni Angielskich, iak szczęśliwie uszedł przed pogonią, wiadomo każdemu. Przydaje Minister, że gdy Willaumetz wypłynął z Brestu, Adm. Duckworth płynący do Indyi zachodniej, zbliżył się do Francuzów tak dalece, iż bitwa prawie nieuchronną była. Mieliśmy już gotowość do potrzeby, lecz wiatr eskadry przeciwnie rozłączył.

Uczony Anquetil członek Instytutu naszego umarł w podeszłym wieku; wychwalał go nad grobowcem Pastoret. Z raportów przysłanych wewnętrznemu Ministrowi pokazało się, że Francya dziś liczy więcej 30 mill. owiec: między temi jest bardzo wiele Hiszpańskich, tak dalece; iż na zakupowaniu wełny w tém Królestwie, oszczędzają teraz Francuzi corocznie najmniej 3 mill. franków. Dotąd iednak znaczne summy ieczczu posyłać musimy na zakupienie produktu rękodziółom naszym potrzebnego.

GREIFSWALD d. 13 Września. Wczora Gustaw Adolf opuściwszy miasto nasze, nie iadąc na Stralsund, udał się do portu Barhoeft, gdzie siadłszy na pocztarski statek, pośpieszył do Ysted w Szwecyi. Wkrótce po oddaleniu się Monarchy, 600 iazdy zabrano na okręta, w zamiarze odprowadzenia do Scanii lub Stockholmu; za tą pójdzie reszta gwardyi. Do kraiu Lawenburskiego posłano dywizyą artylleryi. Już tam nie kommanderuje G. Loewenhielm odwołany do Szwecyi;

miejsce zastąpił G. Morian.

STRALSUND d. 14 Września; Zawczora Gustaw Adolf wypłynął z portu Barhoeft na wyspie Rugen do Scanii; wiatr z początku był pomyślny; lecz gdy wkrótce powstał przeciwny od północy, zburzyło się morze; statek pocztarski nie mogąc oprzeć się nawałności, został przymuszony powracać na stanowisko niedawno opuszczone; Monarcha wysiadł na ląd czekając odmiany. Przed wyjazdem Gubernatora Pomeranii GL. Es-sen ogłosił wodzem najwyższym wojsk swoich w Niemczech północnych. Jeżeli w tej stronie zapali się wojna, powróci do nas Król Szwedzki z większą siłą, i sam hetmanicę będzie.

NORIMBERGA d. 10 Września, 60 t. Prussaków zgromadza się między Bautzen i Dreznem, gotowi łączyć się z Sasami, którzy oboz rozwiłają między Pirną i Meissen. D. 14, wszystkie dywizje wojsk Fryderyka 3 mają być uformowane, i do ruszenia gotowe. XX. Wurtembergscy Paweł i Eugeniusz, znajdują się w Berlinie; drugi ma prowadzić rezerwę formującą się pod Custrin z półków, które z Pruss wschodnich, zachodnich, i południowych przybywają. W drugiej stronie G. Blucher dywizją Westfalską prowadzi do Paderborn, nad rzeką Diemel łączyć się mając z wojskiem Elektora Hesse Cassel. Obywatelom kraju Mark rozkazał dostawić do obozów znaczną liczbę koni. Pod Zell stanąć ma Niemiszka G. Kalckreuth na czele 30 t. Prussaków idący od granic Pomorskich. Z arsenału Berlińskiego wyprowadzono cięższą i lekką artylleryą do wszystkich korpusów, rezerwa z Custrin przejdzie pod mury tej stolicy. W mieście naszym spodziewamy się za kilka d. oglądać załogę Bawarską. Francuzi wodzowie stoją blisko Saskich granic; żadnego w armiach poruszenia nie widać, amteż gotowości do ustąpienia na brzeg lewy Renu.

DREZNO d. 12 Września. Dziś pierwsza dywizja wojsk Pruskich idzie przez miasto nasze, z 4 regimentów pieszych złożona; intro nastąpi artyllerya, z tą jazdą dywizja druga przechodzi Elbę o 3 mile i w Meissen; co wszystko czynią z wielkim pośpiechem, po 6 mil na d. uchodząc bez spoczynku. Kasę obozową z Berlina do nas przywieziono; niewiadomo zostaną u nas Prussacy, czyliż dalecy pójdą; archiwa z Bareuth tu przeprowadzili, Elektor kazał wojsku Saskiemu ruszać w pole, wyiwszy gwardyą z 3 innemi regimentami, które zostaną w stolicy na załodze. X. Ludwik Pruski, i X. Hohenlohe spodziewani wkrótce; pierwszy ma objąć komendę nad wojskiem Pruskim z Sasami połączonem. Fryderyk 3, X. Brunswicki za kilka d. mają przybyć do Halli, gdzie zgromadzić kazano centrum armii, wynoszące głów 100 t.

MUNCHEN d. 14 Września. Marszałek Berthier główną kwaterę wojsk Francuzkich ma wkrótce przenosić do Amberg. W regimentach Bawarskich czynią wodzowie gotowość do wystąpienia w pole na czas potrzeby. Jeńce Austriacy ciągną do granic ojczy-stych; przy końcu Września wszystkie ich dywizje na miejscu przeznaczonem stanąć mogą. W Tyrolu kursujących papierów nie widać, wszystkie zamieniono w Wiedniu; tym sposobem cena produktów spadła do połowy. Bawarskiego żołnierza w prowincyi liczą 15 t; twierdze i zamki dawne od Bawarskiej ściany zburzone zostały na rozkaz Maxymiliana 1.

D. 17 Września. Maxymilian 1 śpiesznie zaciągać kazał w państwie swoim 6 półków pieszych, 3 konne. Miasto Norimberga przeszło już pod rządy jego, Bawarski garnizon wprowadzony został uroczystym obrzędkiem d. 12 przez komisarza Francuzkiego G. Fririon, który podał dzierżawę Graffowi Turckheim przy odgłosie 50 armat; zatem Francuzi miasto opuścili; G. Minuzzi ma w niem zgromadzić 4. t. żoł-

nierzy naszych. M. Berthier do wszystkich wodzów przesłał rozkazy odebrane z Paryża; zciągają się podobno do zatrzymania na czas niezamierzony półków które na brzeg lewy Renu wychodzić miały. Odtąd panuje cichość ponura, iaka burzę poprzedzać zwykła. W zbrojowniach przygotowania podwójono.

FRANKFORT d. 10 Września. Dóm Wurtembergski, Bałencki, Hesse Darmstadzki, Berg i Clivia, Nassau, inni panowie wchodzący do Federacyi Renu, przez okolne pisma oświadczyli niedawno, że przyjmują dzierżawę krajów lennych, mocą teyże Federacyi sobie postąpiionych. To samo uczynił X. Prymas, donosząc obywatelom naszym, że miasto Frankfort jego będzie własnością. Wysłaliśmy deputatów z powinszowaniem do Aschaffenburga. Urzędnicy na miejscu zostają; żadnych jeszcze nie wprowadzono nowości. Powiadaia Francuzi, że wojska ich z Niemiec powracają do ojczyzny; rzecz pewna, że kilka małych dywizji, najwięcej chorych, inwalidów odeszło na lewy brzeg Renu; lecz przeciwnym sposobem z Departamentów Francuzkich, dywizje liczniejsze przybywają do Rzeszy, iak niedawno 2 uczyniły rzekę przechodząc pod Oppenheim i Bingen. W krajach Prusko Westfalskich rząd zbierając rozrzucone pogłoski oświadczył obywatelom, że Fryderyk 3 najmniejszej części państw swoich nikomu już ustępować nie myśli.

D. 16 Września. X. Prymas d. 15 z Aschaffenburga dał odezwę do wszystkich XX. Federacyą Renu składających, oświadczaiać iż zesłał Ministra na otwarcie Seymu w mieście naszym, które nastąpi za zięchaniem się innych pełnomocników. Prymas układa potrzebne ustawy, iak iemu zlecono; rzecz ważna być nie może dziełem d. iednego. Związek ten ma być wieczno trwały; chęcią jest XX. ażeby pokoy nieprzerwany kwitnoł, a poddaństwo długimi klęskami wyniszczone, spoczywać mogło bezpiecznie, i gruntować szczęśliwość swoją na rolnictwie, naukach, przemyśle, handlu rękodzielnach. Do tego potrzebna jest koniecznie spokojność zewnętrzna. Podaie więc zprzymierzeńcom do uwagi Prymas, czyli nie przystoi położyć za pierwszą zasadę nowego związku, ażeby odtąd przez Niemce zachodnio południowe, nigdy żaden obcy żołnierz, nawet bezbronny, ciągnąć nie mógł bez pozwolenia wszystkich XX; powtóre ażeby Ministrowie na Sejm wysłani, nie przyjmowali posłów obcych, aniteż wysyłać mogli za granicę. Naostatek, jeżeli na to zgodzą się Federaci, rzecz przełożyć trzeba Protektorowi związku, i gwarancyą od niego otrzymać.

HAMBURG d. 20 Września. W Xięstwie Holsztyńskim ogłoszono wyrok Krystyana 7, w którym wyraża iż gdy część znaczna Stanów przez Federacyą Renu zerwała związek Rzeszy Niemieckiej, Franciszek zaś 2 rzekł się Cesarskiej dostojności; z tych względów Król Duński prowincye dawniej Rzeskie, Holsztyn, Pinneberg, Rantzau, miasto Altonę wciela i przyłącza na zawsze do Królestwa swego, pod nazwiskiem odtąd iedynem Xięstwa Holsztyńskiego, sąd najwyższy stanowiąc w Glückstadt; prawa iednak dawne zostawiono, dopóki nowe, innym Prowincjom Królestwa Duńskiego powszechnie, nie będą wprowadzone.

W Hannoverze ogłosił niedawno rząd Pruski, iakie w tym kraju do Monarchii przyłączonym, złote, srebrne, i miedziane monety kurs mieć mogą i w iakiej cenie; ten przepis nie ściąga się bynajmniej do Lawenburga; ani do Xięstwa Osnabruck, gdzie wszystko zostaje na dawnym stopniu.

NEAPOL d. 24 Sierpnia. Główna kwatera Masseny znajduje się w Cosenza. Francuzi urzędowego doniesienia nie dali o czynnościach swoich w Calabryi, przestając na krótkim wspomnieniu bitwy stoczony z nieprzyjacielem, i wiadomem wyznaniu, że walczone z obu stron uporczywie. Niepewna jest wia-

domość, iż Anglicy woyska swoje w portach S. Eufemia i Reggio zabierają na statki, właśnie iakby dzieła nie dokończywszy, powracać chcieli do Sycylii. Do wielu miast zniszczonych, przydać trzeba Lauria. Spodziewał się Massena, iż obywatele własnym siłom zostawieni poddać się zechcą, i przebaczenia prosić. Innaczej uczynili dając odpor Francuzom. Natychmiast żołnierz opasuje miasto, szturm przypuszcza, na mury wpada; zapalone domy, krew leie się strumieniami, nikt prawie nie ocalał, tym nawet nie przebaczone, którzy ze środka płomieni w pola uciekali. W bitwie pod Capo Venere, której szczegóły dotąd niewiadome, sami Calabrowie byli stroną zaczepną. Mówią Francuzi, że wielu odważnych ludzi im ubito, liczby poległych nie kładąc.

R Z Y M D. 27 Sierpnia. D. wczorayszy przepełniliśmy w boiazni i trwodze, iakiey od lat 100 nie mieli obywatele, czuć się dało dwakroć trzęsienie ziemi; szczęściem skończyło się wszystko na postrachu, tylko w niektórych domach zawaliły się kominy, zrysowały się mury. W okolicach szkoda iest większa, naybardziej w Veletri, Nemi, Frascati, gdzie dom Luciana Buonaparte iest zruynowany. W Rocca rozstała się ziemia. Rozumieją niektórzy, że klęska rozciągnęła się po większej części Królestwa Neapolitańskiego; czekamy pewney wiadomości; inni mówią, że w tym kraju trzęsienia ziemi nikt nie czuł, wyiowszy prowincją Abruzzo.

L O N D Y N d. 10 Września. Już nawet przyjaciele Foxa o zdrowiu i dłuższem iego życiu rozpaczają; dziś rano był ogłós powszechny w stolicy, że umarł; życie dotąd, lecz z opisanja ostatniego stanu choroby przez lekarzów, łatwo wniesć można, iż Minister w czasie krótkim służyć przestanie krajowi, niosąc do grobu żal przyjaciół, szacunek osobistych i narodu swiowego przeciwników.

Adm. Louis, wysłany z okrętami lin. Maltha od 84 armat, Theseus, Canopus, Capitan, Ganges, Repulse od 74 na spotkanie Francuzkiej eskadry, która z Indyi zachodniej powracać miała, gdy się dowiedział o weyściu H. Buonaparte do Orient, udał się pod Rochefort, ażeby Anglikom tu krążącym dopomógł zamknąć Adm. Lallemant. Woyska nasze, które na wyprawę iść mały, na ląd wysadzone ćwiczą się w manewrach; lecz wkrótce znowu powracają na morze. Między innemi 6 regimentów pieszych przeznaczono na zmocnienie garnizonu wysp cukrowych, z kąd 71 powraca zmniejszony do kilkudziesiąt ludzi.

Od eskadry Cochran przybył okręt lin. Agamemnon; donosi Adm. iż walczyłby zapewne pod Tortolą z Francuzami, gdyby Willaumetz przed samem iuż spotkaniem nie otrzymał posiłku, przez przyłączenie się Kapitana L' Hermite z okrętem lin. i 3 fregatami. Wspomniany wódz nieprzyjacielski d. 10 Sierpnia był widziany blizko Terranova; tam posłyszawszy o wielkiej flotcie kupieckiej która płynie z wysp Antylskich do Anglii, chciał oney szukać; lecz uwiadomiony, że Warren być musi niedaleko, drogę odmienił. W tych d. wątpliwość ustanie względem losu tej flotty, i statków rybackich w Terranova.

D. 8 W Gravesend mieliśmy pożar straszliwy; zapalił się wielki magazyn, napełniony materjami potrzebnymi do budowy okrętowej. ledwie ocalały 2 okręta lin. od 74 armat nowo zbudowane, i na werftach leżące.

Od Lorda Lauderdale czekamy nowych wiadomości; dziś po wielkiej radzie gabinetowej, Grenville wysłał gońca do niego, iak słyhać, z rozkazem ażeby kończył negocyacye, i jeżeli nieprzyjaciel chce przyiąć Angielskie Ultimatum, alboteż powracał do Londynu, i jeżeli iakie trudności czynić będzie. Lord S. Vincent nie wiemy iak długo zabawił w Lisbonie; smiechu godna po-

wieść była, że za przybyciem narzekę Tagus eskadry Angielskiej, Regent X. Brezylji opuścił stolicę.

W dobrach Lorda Cavendish znaleziono przypadkiem 570 sztuk monety srebrnej; każda z nich ma wyobrazenie iednego z starodawnych Imperatorów Rzymu, lub człowieka sławnego w dziejach państwa, wszystkie dochowały się w zupełnej całości.

Jeżeli negocyacye przez Foxa zaczęte skutku nie wezmą pomyślnego, tę przynajmniej korzyść przyniosły, że wielu Anglików zatrzymanych we Francyi na początku wojny odzyskało wolność. Dziś nieprzyjaciel żadney prawie trudności nie czyni w pozwalaniu ięńcom takim, ażeby oyczyznę odwiedzić mogli. Inna od tej korzyść nie mniejsza będzie, że od czasu negocyacji ze wszystkiemi ogółem Anglikami, którzy w Verdun, Valenciennes, po innych twierdzach są zamknięci, postępują dziś Francuzi z ludzkością bez porównania większą niż przedtym. Przyczynić się do tego mógł rapport dany Napoleonowi o stanie ięńców Francuzkich u nas; nie skarżą się na niewygodne więzienia lądowe, zamykanie na spodach okrętowych, nie dostarczanie żywności, lub zły oney gatunek. Niedawno w Plymouth, gdzie ich znajduje się więcej 2 t. chorych nad 5 nie było.

G. Fox chociaż przyiół najwyższą komendę woysk Angielskich na morzu śródziemnym, sam iednak ma zostać w Sycylii, dokończenie wyprawy pomyślnie zaczętej w Calabryi zostawiając G. Stuart. Od tego wodza wyglądamy ciekawie dalszych raportów; do końca Lipca rzecz była w najlepszym stanie.

H A G A D. 16. Września. G. en chef Michaud kilka nagłych rozkazów odebrawszy z Paryża i Aix la Chapelle, dał zalecenie wszystkim półkom Francuzkim i Batawskim w kraju naszym, ażeby iak najszybciej do Zeyst ciągnęły. Każdy z miejsca ruszył; gdy zaś będą zgromadzone, przejdą nie mieszkając do brzegów Ems rzeki; tam stanowszy armia przyiąć ma inie od Saxonii niższej i Westfalii; z Belgium i departamentów nad Renem leżących posiłki spodziewane, pomnożą liczbę zprzymierzeńców naszych do 50 t. Ludwik Buonaparte ma być wodzem; przed końcem teraz. miesiąca być powinna gotowość do ruszenia w pole.

Z Madritu wiadomość odbieramy, że poseł Szwedzkiej Korony, imieniem swojego Monarchy oświadczył Królowi Katolickiemu, zamknięcie portów Hiszpańskich okrętom kupieckim Gustawa Adolfa, i przerwanie związków handlowych między 2 narodami, przeczytać za wojnę wypowiedzianą, i jeżeli dane rozkazy w tej mierze nie będą iak nayrychley cofnione.

B E R L I N D. 23 Września. Fryderyk 3 ieszcze do obozów nie iechał, co iednak w krótkce ma nastąpić; chce Monarcha wcześniej oglądać woyska swoje, niżeli przyidzie potrzeba doświadczenia ich waleczności. Wszystkie dywizye iuż są dopełnione; regiment żaden nie został na miejscu, garnizonowe wyiowszy. Ofiary obywatelskie na inwalidów, sieroty, wdowy, rosna niezmiernie. W Munster, Erfurth, wielu innych miastach, powtórzone iest urzędowe zaręczenie, iż z Pruskich dzierżaw żadna nikomu odstąpioną nie będzie. W Munsterskim Kościele Katedralnym iest skarbiec bogaty, na wiele t. talarów szacowany; wszystko do Magdeburga przesłano. Woyska nasze wkroczyły do Saxonii; niema wiadomości o dalszych obrótach, i złączeniu się z Sasami.

U L M D. 11 Września. W Mieście naszym, i innych do związku Reńskiego należących, ogłoszony iest wyrok sądu woyskowego w Braunau zapadły, który na śmierć skazał 6 Księgarzów za przedawanie pism przeciwnych rządowi Francuzkiemu. Jeden tylko rozstrzelany; 3 poddanych domu Bawarskiego, za prozbą od śmierci uwolniono.